

POSTANOWIENIE

Dnia 14 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z wniosku M. Ł.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.
o ustalenie ustawodawstwa właściwego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 marca 2017 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 28 października 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 28 października 2015 r. oddalił apelację M. Ł. od wyroku Sądu Okręgowego w O. z dnia 20 listopada 2014 r., mocą którego oddalono odwołanie ubezpieczonego od decyzji organu rentowego z dnia 27 czerwca 2013 r. w przedmiocie ustalenia właściwego ustawodawstwa.

Sąd drugiej instancji zaakceptował dokonane w sprawie ustalenia Sądu Okręgowego, stwierdzające że M. Ł. zamieszkuje w Polsce i tu prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą. Jednocześnie ubezpieczony wystąpił do pozwanego o ustalenie właściwego ustawodawstwa, wskazując, że od dnia 1 lipca 2012 r. jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę na Słowacji. Organ rentowy, po ocenie przedłożonych dokumentów, poinformował odwołującego, że właściwym dla niego będzie ustawodawstwo słowackie. Będzie jednak ono miało charakter tymczasowy, gdyż może być poddane ocenie przez wyznaczoną słowacką

instytucję do spraw ubezpieczenia społecznego. Pismem z dnia 12 października 2012 r. słowacka instytucja poinformowała polski organ rentowy, że wszczyna postępowanie wyjaśniające w kwestii zatrudnienia wnioskodawcy na Słowacji, wskazując jednocześnie, iż wynagrodzenie i czas pracy wnioskodawcy na Słowacji ma charakter znikomy (marginalny). W związku z tym pismem organ rentowy wezwał wnioskodawcę do przedłożenia dowodów na wykonywanie pracy na Słowacji, których wnioskodawca nie przedłożył. Wobec powyższego organ rentowy decyzją z dnia 27 czerwca 2013 r. ustalił od dnia 1 lipca 2012 r. ustawodawstwo polskie jako właściwe dla wnioskodawcy, w związku ze zbiegiem jego aktywności zawodowej na terenie dwóch państw członkowskich UE.

Dalej Sąd Apelacyjny ważył pojęcie pracy marginalnej, a mając na uwadze miesięczny przychód wnioskodawcy ze stosunku pracy na Słowacji (wynosił 40 euro) w zestawieniu z deklaracją podatkową ubezpieczonego za 2012 r. (dochód 16.785,54 zł) podzielił tezę, że stanowił on znikomy procent przychodu z działalności gospodarczej. W świetle tych okoliczności podzielił stanowisko Sądu Okręgowego, iż praca wnioskodawcy na terenie Słowacji miała charakter marginalny.

Ubezpieczony w skardze kasacyjnej zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest:

- art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz.UE.L 166/1 z dnia 7 czerwca 2004 r., dalej powoływane jako rozporządzenie (WE) nr 883/2004) przez jego błędną wykładnię;

- art. 14 ust. 5b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. UE. L. 2009.284.1; dalej „rozporządzenie (WE) nr 987/2009”) przez zdefiniowanie pracy marginalnej, jako pracy wykonywanej przez 10 godzin miesięcznie za wynagrodzeniem 40 euro miesięcznie, podczas gdy pojęcie marginalności nie jest zdefiniowane.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wnioskodawca zwrócił uwagę na konieczność wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości w

kontekście wykładni pojęcia „praca marginalna”, co uzasadnia przyjęcie skargi do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługuje na przyjęcie jej do rozpoznania, albowiem skarżący nie wykazał dostatecznie przyczyn wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Postępowanie kasacyjne cechuje swoisty formalizm. Sprowadza się on między innymi do przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienia. Nie chodzi jednak o formalne powołanie się na jedną z czterech podstaw wymienionych w treści art. 398⁹ § 1 pkt 1 – 4 k.p.c., lecz o przedstawienie jurystycznych argumentów uzasadniających wybrany kierunek argumentacji. Dopiero wówczas istnieją podstawy do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

W przedmiotowej sprawie skarżący wskazał na przyczyny wymienione w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. W ten sposób wyznaczył zakres postępowania w toku przedsądu. Przyczyna, uzasadniająca przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, opiera się na potrzebie wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Opisana w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. podstawa zakłada konieczność dokonania wykładni przepisów prawa, które wywołują poważne wątpliwości lub rozbieżności w orzecznictwie sądów. W takim razie skarżący powinien precyzyjnie określić, które przepisy wymagają wykładni, skoro prowadzą do rozbieżności w orzecznictwie, jak też wskazać, na czym polegają poważne wątpliwości związane ze stosowaniem tych przepisów wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia

2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Powołanie się na rozbieżności w orzecznictwie sądowym obliguje nadto do przytoczenia rozbieżnych orzeczeń, jak i do wykazania, że występująca w nich rozbieżność ma swoje źródło w różnej wykładni przepisu. Z drugiej strony – tą wybrał skarżący – może wykazywać, że wykładnia dokonana przez Sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2008 r., II CSK 21/08, LEX nr 794605). Chodzi przy tym o rozbieżności w wykładni przepisu prawa, a nie o rozbieżności w jego zastosowaniu.

W ocenie skarżącego w sprawie zachodzi konieczność wykładni terminu „praca marginalna”, gdyż nie zostało ono zdefiniowane. Poprzez brak definicji tego zwrotu usiłuje wykazać konieczność przyjęcia skargi do rozpoznania. Zabieg ten jest jednak ułomny. W systemie prawa krajowego, czy też prawa UE nie da zdefiniować się każdego terminu, poprzez zamieszczenie w słowniku ustawy (rozporządzenia) legalnej definicji danego pojęcia. Wyjaśnienie desygnatów spornej kwestii pozostawia się orzecznictwu, zwłaszcza że termin praca marginalna nie wymaga naukowych wywodów, czy też zasięgania wiedzy specjalistycznej. Sąd drugiej instancji dokonał wykładni danego zwrotu, wyjaśniając jednocześnie przesłanki za pomocą których uznał, że ów termin występuje w sprawie.

Niezależnie od tego można zgodzić się z tezą, że osoba która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych Państwach Członkowskich podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym wykonuje swoją pracę najemną. W okolicznościach sprawy oznacza to, iż skoro został nawiązany stosunek pracy na Słowacji, przy jednocześnie prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej w Polsce, istnieją przesłanki do ustalenia słowackiego ustawodawstwa. Idąc dalej, faktycznie polska instytucja ubezpieczeniowa nie może oceniać legalności (ważności) stosunku pracy nawiązanego w innym kraju członkowskim.

Opisany paradygmat postępowania nie jest jednak absolutny, o czym zapomina skarżący i pomija w swych rozważaniach te fragmenty argumentacji Sądu Apelacyjnego, które uwidaczniają brak zarzucanej przesłanki przedsądu. Od opisanego wyżej wzorca postępowania istnieją wyjątki, które przy wykorzystaniu

procedury z art. 16 rozporządzenia nr 987/2009 pozwalają na czynności wyjaśniające związane z ustaleniem właściwego ustawodawstwa. Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę na tego rodzaju zadania i wyraźnie również zaznaczył, że negatywny kierunek rozstrzygnięcia wywołuje skutek tej procedury, związany z przyjęciem przez słowacką instytucję ubezpieczeniową marginalności pracy najemnej.

Oczywistym zaś pozostaje, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest uprawniony do wyręczania instytucji ubezpieczeniowych innych krajów i przesądzenia, czy praca zarobkowa wykonywana na ich terytorium stanowi tytuł ubezpieczenia (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 11 września 2014 r., II UK 587/13, OSNP 2016 nr 1, poz. 13; z dnia 6 czerwca 2013 r., II UK 333/12, OSNP 2014 nr 3, poz. 47; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2010 r., II UZP 2/10, OSNP 2010 nr 17-18, poz. 216). W końcu w kwestii pracy marginalnej wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 listopada 2016 r., I UK 370/15 (LEX nr 2166375) oraz postanowieniu z dnia 23 listopada 2016 r., I UZ 34/16 (LEX nr 2180091).

Stąd jasne pozostaje, że w sprawie nie występują, podnoszone przez wnioskodawcę, przyczyny z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Z powyższych powodów orzeczono z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c.